

hvert enkelt afsnit, dels oversigter over henholdsvis figurer og arbejdsopgaver. Disse oversigter er en god hjælp for brugerne, hvis de vil vende tilbage til bestemte problemstillinger.

Jeg har ét alvorligt kritikpunkt mod bogen, og det angår register og litteraturliste: der er umådeligt mange fejl i begge to. Da jeg ved min første gennemlæsning ret hurtigt fandt en del – uden at lede efter dem – gik jeg i gang med at checke kildehenvisninger og stikord fra en ende af. Efter 20 sider opgav jeg, efter at have fundet 17 fejl alene i forbindelse med henvisninger til titler og forfattere og foretog istedet nogle stikprøver. Og stikprøverne viser, at problemet er gennemgående. I det følgende nævnes nogle ganske få, men typiske eksempler: Forfattere, der optræder i teksten, mangler i litteraturlisten (eksempler: Althusser, Gramsci, Levi-Strauss, Laswell). Henvisninger til forfattere og titler mangler i registret (eksempler: Raymond Williams omtales foruden side 78 også side 12 og 331, Laura Mulvey nævnes foruden side 239 og 258 også side 96). En hel del forfattere mangler helt i registret. Hertil kommer konkrete fejl (eksempler: Stuart Hall omtales side 97, ikke side 96, side 177 er der en henvisning til Bønderbjerg, 1994, mens han i litteraturlisten krediteres for et værk, udgivet i 1993. Enten mangler der en litteraturangivelse, eller også er der uklarhed om udgivelsesår eller udgave).

Normalt vil jeg mene, at der ikke i anmeldelser skal bruges megen plads på rent tekniske problemer i de anmeldte udgivelser. Her vil jeg imidlertid understrege, at det er ufatteligt, at »Medier og kultur« er sendt ud med så mange fejl, da en af bogens gode langtidsholdbare anvendelsesmuligheder som grundbog for de studerende vil være som opslagsværk med mulighed for både at give overblik over teori- og mediehistorie, metodologi, referencer til forfattere og udgivelser. Især er det ufatteligt, fordi manglerne og fejlene kunne have været afhjulpnet ved en grundig korrekturlæsning. Forlaget opfordres til at sende en korrigeret udgave ud til os i tredje oplag. Så vil »Medier og kultur« absolut kunne anbefales til brug for grundkurser i medieanalyse. Iøvrigt er prisen for bogen rimelig sammenlignet med prisniveauet for danske udgivelser generelt.

*Gitte Stald, kandidatstipendiat,
Global Media Cultures,
Institut for Film- & Medievidenskab,
Københavns Universitet.*

Stig Püschl, Mette Johansen og Stephen Schwartz: Radiomontager. Om lyd der skaber billeder, forlaget Systime i samarbejde med DR Multimedie, 128 s., 4 CD'ere. Pris: 400 kr.

Sidste år udkom en sjælden undervisningsbog. Sjælden, fordi den beskæftiger sig med et af de mest anvendte, men mindst analyserede medier: radioen. Bogen handler om analyser af radiomontager, og den er i sit omfang og anvendelses-sigte meget bredt anlagt. Den sigter mod undervisningen i de ældste klasser i folkeskolen, ungdomsuddannelser (HF og gymnasium) og højskoler og kan anvendes i tværfaglige projekter – og i de enkelte fag: dansk, psykologi, samfundsfag og historie. De tre forfattere er henholdsvis lektor; cand. mag og redaktør i DR – radiomontør i DR og repræsenterer dermed flere synsvinkler på stoffet.

Bogen består af tre hovedafsnit. Det første rummer en meget kort gennemgang af radioens og radiomontagens historie og introducerer desuden til genrens hovedbestanddele med focus på de billedbærende elementer og på opbygning og fortællestruktur. I andet hovedafsnit finder man tre eksemplariske analyser af forskellige montage typer: portrætmontagen, miljømontagen og sagsmontagen. Tredje hovedafsnit er lidt af en »praktisk rodekasse«. Det rummer en kort introduktion til, hvordan eleven selv kan arbejde med at producere radiomontager; et forslag til et undervisningsforløb henvendt til underviseren og en række oversigter: over montager, anvendelig litteratur og udgivne audioer. Desuden en samlet oversigt over de fire CD'er, som følger med bogen.

Som det fremgår sigter bogen i flere henseender bredt, og det er både en styrke og en svaghed. I sin helhed vil bogen ikke fungere som »elevens bog«. Dertil kræver den i alle afsnit (måske med undtagelse af det praktiske) en række forudsætninger, som ikke umiddelbart rummes i målgruppen. Det er primært en lærerens bog, og som sådan er den en veltilrettelagt og detaljerig inspirationskilde for både store og mindre projekter og undervisningsforløb. Særlig vellykket er bogens andet hovedafsnit, hvor centrale pointer konsekvent »illustreres« med udvalgte lydklip fra CD'erne – og det tilsvarende princip er anvendt i den meget korte historiske oversigt over montagens udvikling i Danmarks Radio.

Bogens største svaghed er de historiske afsnit. Især det generelle radioafsnit er yderst korfattet

og giver ikke eleven begreb om radioens særlige betydning som kulturskabende faktor. Tværtimod bliver man spist af med en leksikalsk begivenhedsoversigt og af og til ført på vildveje. F.eks. får man på side 16 at vide, at etableringen af Radio 2 »skete helt uden om radiolovgivningen, fordi Radio 2 ikke benytter sig af en egentlig radiokanal, men når 64% af landets husstande via paraboler, fællesantennener og kabelnet«. Radio 2 er nu ingen piratradio, men er på lovformelig vis omfattet af den danske radiolovgivning – uanset at den ikke distribueres via radiobølger.

Bortset herfra er bogen en glimrende værktøjskasse, der giver læreren et væld af muligheder for at kombinere, udvælge og arbejde videre. Og eleven en formidlet chance for at stifte bekendskab med et medie og dets auditive og individuelt visuelle muligheder. Ikke uvigtigt i en tid, hvor radioen for de fleste under 25 år er ensbetydende med musik og speedsnak.

*Per Jauert, lektor,
Institut for Informations- og Medievidenskab,
Aarhus Universitet.*

Albert Moran: *Copycat TV. Globalisation, Program Formats and Cultural Identity*, University of Luton Press, 1998, 199 sider.

I maj 1999 modtog DRI et fogedforbud mod at fortsætte udsendelsen af quizzet *Kvit eller Dobbel*. Udsendelsen havde efter rettens vurdering ladet sig inspirere lidt for voldsomt af det britiske program *Who Wants to be a Millionaire*, som TV 2 havde købt retten til at versionere af selskabet Ceador Productions Ltd. Sagen var principiel og af en række grunde interessant. Det var bl.a. første gang, at man i Danmark havde en sådan sag, og desuden blev det helt tydeligt, at beskyttelsen af tv-koncepter lovgivningsmæssigt er temmelig speciel i forhold til andre kulturelle produkter.

Albert Morans bog *Copycat TV* bliver i lyset af den danske tvist interessant læsning. Bogen drejer sig om handel med tv-formater eller koncepter, som nok er den mest anvendte betegnelse i Danmark. Moran interesserer sig dermed *ikke* for import af udenlandske programmer ej heller for den mere overordnede brug af de samme tv-genrer i forskellige landes tv-medier. Fokus er derimod på, hvordan et velbeskrevet og afprøvet tv-koncept 'oversættes' fra én national, sproglig og kulturel kontekst til en anden. Moran beskriver der-

med et væsentligt og ekspanderende område inden for tv-branchen, som der forskningsmæssigt har været og er en meget begrænset interesse for og viden om. For en dansk læser kan det være dejligt at se, at bl.a. Michael Skovmands analyse af *Wheel of Fortune* fremhæves som et af de få vigtige bidrag på dette område.

Bogen falder i fire dele, der tilsammen anlægger et helhedsperspektiv på fænomenet: I bogens første del undersøges de industrielle og de specielle juridiske aspekter ved koncept-handel, og vi får en informativ gennemgang af de væsentlige aktører på markedet. I anden del af bogen ser Moran nærmere på, hvordan udvalgte programmer er blevet versioneret i forskellige lande og tilgangsvinklen er tekstanalyse. Her er fokus på, hvordan en 'original' er forsøgt tilpasset en anden nations publikum, og der fokuseres genre-mæssigt på quiz og game shows samt soap operas. Bogens tredje del indeholder en receptionsanalyse af, hvordan en henholdsvis tysk og hollandsk seergruppe oplever de versionerede soaps.

Den teoretiske ramme for bogens undersøgelser er forestillingen om tv-mediets rolle i en kulturel globaliseringstendens, og den teoretiske diskussion udgør bogens fjerde del. Moran lægger ud med at kritisere det overdrevne ved den forestilling med en række centrale argumenter. Han fremhæver de overnationale og nationale forsøg på reguleringer. Desuden nævnes faktorer som er med til at gøre den lokale tv-produktion langt mere livskraftig i forhold til et publikum, og her spiller sprog, og hvad man kan kalde en national tv-kultur, ifølge Moran en betydelig rolle. Endelig betvivler han bl.a., at de versionerede koncepter og den direkte import af tv-overhovedet spiller nogen særlig rolle set i lyset af, at den form for tv i programudbuddet reelt er en dværg sammenlignet med programmer, der både produceres og cirkulerer alene nationalt/lokalt. Men trods disse forbehold, er udvikling af og handel med koncepter en branche i fremgang, idet behovet for programmer med en seer-succes historie stiger i takt med en voksende konkurrence på tv-markedet, hvor programmer, der ikke er istand til at tiltrække seerne, bliver mere og mere omkostningsfulde for den enkelte tv-station.

Bogens absolutte styrke ligger i dens første del. Det er her man som læser får indblik i selve fænomenet koncept-handel, og det indebærer en række spændende aspekter. Dels diskuterer Moran, hvad der overhovedet skal forstås ved et koncept, dels giver bogen et indblik i de juridiske forhold omkring handel med koncepter. Denne handel bygger i overvejende grad på et gentle-